

Отже, інноваційний розвиток є визначальним фактором росту ефективності діяльності підприємств, підвищення якості продукції, економного використання ресурсів. Тільки за умови досягнення високого рівня інноваційної діяльності підприємств економіка країни займе значне місце у світовому процесі економічного розвитку. Саме інновації, сприяє динамічному саморозвитку та забезпечує конкурентоспроможність на всіх ієрархічних рівнях економіки.

Література:

1. Закон про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua>. (дата звернення: 15.04.2021).
2. Інноваційний розвиток підприємств. URL: <https://www.pdatu.edu.ua>. (дата звернення: 15.04.2021).
3. Підкамінний І. М., Ціпуринда В. С. Системні фактори впливу на інноваційний розвиток підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. С. 1-4.

Магопець О. А.

кандидат економічних наук, доцент

Корнєєва Т. С

асистент кафедри економіки, менеджменту та комерційної діяльності.

Магопець М. С.

здобувач вищої освіти

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ОЦІНЮВАННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Машинобудування являється базовою, системоутворюючою галуззю національної економіки, яка спеціалізується на проектуванні, виробництві та експлуатації машин та інструментів, об'єднує кілька десятків видів економічної діяльності й включає [1]: виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції; виробництво електричного устаткування; виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань; виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів [1].

На сьогодні підприємства машинобудівного комплексу становлять велику галузь переробної промисловості України. Ця галузь є основою технічного та технологічного прогресу розвитку національної економіки в цілому. У структурі промисловості економічна частка машинобудування становить 7% [3].

Розвиток машинобудування – основа науково-технічного прогресу в усіх сферах національної економіки, значна підтримка конкурентоспроможності країни. Створюючи найбільш активну частину основних виробничих фондів (знаряддя праці), машинобудівна промисловість суттєво впливає на темпи і напрями науково-технічного прогресу в усіх сферах національної економіки та забезпечує зростання показників, які визначають ефективність розвитку суспільного виробництва. Тому наразі оцінювання тенденцій інноваційного розвитку машинобудівних підприємств є виключно важливим.

Для оцінки загального рівня розвитку сфери машинобудування в структурі промисловості на сучасному етапі проаналізуємо кількість промислових підприємств за видами діяльності та інноваційною активністю (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість промислових та машинобудівних підприємств України за інноваційною активністю

Види діяльності, показники	Роки						
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Промислові підприємства							
Кількість промислових підприємств, од.	10189	10010	4767	4421	4699	4733	4949
з них кількість інноваційно активних промислових підприємств, од	1715	1609	824	834	759	777	782
Кількість підприємств, що впроваджували інновації, од	1312	1208	723	735	672	739	687
у тому числі:							
- впроваджували нові технологічні процеси, од	665	614	400	526	456	451	336
Кількість підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію, од	1031	905	570	632	450	674	442
Підприємства сфери машинобудування							
Кількість підприємств сфери машинобудування, од.	1378	1333	1377	684	729	735	689
з них кількість інноваційно активних підприємств в сфері машинобудування, од	397	359	409	213	193	219	194
Кількість підприємств, що впроваджували інновації, од	388	306	215	194	172	214	170
у тому числі:							
- впроваджували нові технологічні процеси, од	160	142	103	118	109	136	107
Кількість підприємств, що реалізовували інноваційну продукцію, од	293	256	190	188	135	199	125

Джерело: складено на основі [2].

У 2019 році інноваційною діяльністю в промисловості займалися 782 підприємства, або 15,8% від зареєстрованих промислових підприємств – юридичних осіб, із середньою кількістю працівників 50 осіб і більше.

Серед регіонів вищою за середню в Україні частка інноваційно активних підприємств була в Харківській, Тернопільській, Миколаївській, Черкаській, Кіровоградській, Івано-Франківській, Сумській, Запорізькій областях та м. Києві [2].

В сфері машинобудування інноваційною діяльністю у 2019 р. займалися 194 підприємств, або 28,2% обстежених підприємств. Найбільш інноваційно активними у сфері машинобудування є підприємства, що здійснюють виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – 34,4% від усіх підприємств даного виду діяльності та підприємства з виробництва інших транспортних засобів – 28,0%.

У 2019 році з усіх інноваційно активних машинобудівних підприємств 35,0% підприємств витрачали кошти на внутрішні НДР, 10,8% - на зовнішні НДР, 62% підприємств витрачали кошти на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення. Загальна кількість коштів, яку витратили машинобудівні підприємства на інновації становить 2086929 тис. грн., що складає 14,7% від загальних витрат на інновації в цілому по промисловості [2]. Найбільше коштів на інновації, з числа машинобудівних підприємств, витрачено підприємствами з виробництва машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань (48,9%) та підприємствами з виробництва електричного устаткування (23,1%).

Основним джерелом фінансування інноваційних витрат машинобудівних підприємств залишаються власні кошти підприємств – 1954412 тис. грн. (або 93,7% загального обсягу витрат на інновації). З числа машинобудівних підприємств у 2019 р. бюджетне фінансування інноваційної діяльності не провадилося взагалі, в той час як ще у 2018 р. бюджетне фінансування отримували підприємства з виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів у розмірі 175328,7 тис. грн., що складало 19,0% від їх загальних витрат на інноваційну діяльність. В 2018 р. 11,3% витрат на інноваційну діяльність на підприємствах з виробництва автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів покривалися за рахунок коштів інвесторів-резидентів. В 2019 р. машинобудівними підприємствами України лише 6,3% витрат для фінансування інноваційної діяльності покривалося за рахунок коштів із зовнішніх джерел.

У 2019 році 87,6% інноваційно активних машинобудівних підприємств упроваджували інновації. З числа цих підприємств 107 підприємств впроваджували нові технологічні процеси. За результатами інноваційної діяльності в 2019 р. 125 машинобудівних підприємств реалізовували інноваційну продукцію (що становить 64,4% від загальної кількості всіх машинобудівних підприємств, що здійснювали інноваційну діяльність, в 2018 р. цей показник становив 90,9%), з числа яких 35,2% підприємств реалізовували продукцію нову для ринку, а 76,8% - реалізовували продукцію нову лише для підприємства.

Порівнюючи показники інноваційної діяльності машинобудівних підприємств в динаміці за останні роки, слід вказати на їх погіршення у 2019 році порівняно із 2018 р., певне покращення показників у 2018 році порівняно із 2017 р. та 2016 р., та значне відставання за всіма показниками, що характеризують інноваційну діяльність з трендами 2013-2015 рр. Підтвердженням цьому є наведені в табл. 1 дані, які свідчать про скорочення інноваційної активності підприємств машинобудування впродовж останніх років.

Література:

1. Класифікація видів економічної діяльності за КВЕД 2010. URL: http://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html. (дата звернення: 10.04.2021).
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 16.04.2021).
3. Пігуль Н. Г., Пігуль Є. І. Сучасний стан та перспективи розвитку машинобудівного комплексу України. *Економіка і суспільство*. 2018. № 15. С. 444-449.